

TOLSTOIN OPPI JA TEOSOFIA.

I. YHTEISKUNNALLINEN KYSYMYS.

Leo Tolstoin kuoltua olemme nyt saaneet nähdä, mitä ihmiset sydämessään ovat hänestä ajatelleet. Me olemme nähneet, kuinka he ovat kunnioittaneet ja rakastaneet tuota Jasnaja Poljanan vanhusta, vaikka hänen eläessään moni saattoikin häntä moittia hänen maailmankatsomuksensa takia. Nyt on huomattu, ettei häntä ole rakastettu ja kunnioitettu ainoastaan sentähden, että hän oli suuri kirjailija, vaan etupäässä sentähden, että hän niinkuin muuankin kirjailija äsken lausui, oli – ei ainoastaan suuren Venäjän valtakunnan – vaan koko ihmiskunnan omanatuntona: niin syvästi hän osasi katsoa elämää, niin syvään hän oli tunkeutunut ihmisielen salaisuuksiin, ihmissydämen salakammioihin. Hänen suuruutensa oli siinä, että hän oli rehellinen ja sanoi totuuden suoraan. Hän ei mitään salannut, ei itseltään eikä muilta veljiltään, ei peittänyt, mitä hän huomasi sydämensä sopukassa ja mitä hän huomasi toisten sydämessä liikkuvan. Sentähden ihmiset ovat häntä kunnioittaneet ja rakastaneet, ja se tuli ilmi hänen kuoltuaan. Ei ainoastaan rikkaat ja ylhäiset, vaan myös köyhät ja yksinkertaiset – kaikki ihmiset, jotka olivat oppineet häntä tuntemaan, häntä rakastivat. Leo Tolstoi oli todella aivan kuin nykyisten ihmisten omatunto.

Meidän tarkotuksemme näissä luennoissa ei ole arvostella Tolstoita kirjailijana tai runoilijana – se jätettäköön toisille asiantuntijoille – vaan tarkotuksemme on ainoastaan luoda silmäys hänen oppiinsa ja maailmankatsomukseensa. Eikä tämä ole oikeastaan „ainoastaan“, sillä hänestä itsestäänkin oli tärkeätä, ei hänen kirjallinen kykynsä ja maineensa, vaan se että hän oli nähnyt totuuden ja sanoi totuuden. Tarkoituksemme on katsella, mitä me teosofian valossa voimme Tolstoilta oppia, ja missä suhteessa hänen oppinsa käy yhteen teosofisen maailmankatsomuksen kanssa.

Se kysymys, josta Leo Tolstoi on lausunut kaikkein terävimmät arvostelunsa, on epäilemättä yhteiskunnallinen kysymys. Hän on paljastanut koko meidän nykyisen elämämme, kaikki meidän nykyiset tapamme, hän on kertonut niistä suoraan, hän on kuvaillut meille, kuinka onttoa ja tyhjää suurimmaksi osaksi se elämä on, jota me vietämme. Hän on paljastanut meille minkälaiset meidän yhteiskuntamme ovat, ja hän on tehnyt tästä kysymyksestä – ei ainoastaan ulkonaista, teoretista eli tietopuolista kysymystä, jonka me voimme lykätä syrjään tai jättää harkittavaksi siksi kuin meillä on aikaa, – vaan jokaiselle ihmiselle yksityisen ja yksilökohtaisen kysymyksen, jota hänen on ratkaiseminen, jos hän tahtoo olla onnellinen, niin jos hän tahtoo olla ihminen.

Mitä sitten Leo Tolstoi on sanonut meidän yhteiskunnistamme? Se on meille jokaiselle tuttua, mikäli olemme lukeneet hänen kirjoituksiansa ja kirjojansa, ja jos me lyhyesti toistaisimme, minkä arvostelun hän on yhteiskunnistamme lausunut, voisimme sanoa, että hän ennen kaikkea on kääntänyt huomionsamme samaan merkilliseen tosiasiaan kuin työväenliike ja koko nykyaikainen herätys yleensä nim. siihen, että on olemassa ylellisyyttä ja kurjuutta vierekkäin, että toinen ihminen saattaa kärsiä nälkää ja toinen ei tiedä, mitä hän rahoillaan tekisi. Ja kun silloin vastataan: „kulttuuri vaatii tätä kaikkea“, niin Tolstoi sanoo: „mikä kulttuuri? Onko se kulttuuri, joka tulee kaikkein ihmisten osaksi? Ei suinkaan, sillä koko teidän sivistyksenne ja kulttuurinne on ainoastaan noiden parempiossaisten hyväksi. Ne, jotka elävät kurjuudessa ja köyhyydessä, ne jotka elävät kaukana maaseudulla, eivät voi olla osallisia teidän kulttuuristanne. Niille lankee ainoastaan murut siitä. Kaupungeissa teillä on kaikki nuo ihmeelliset sivistyskeinot, taidekokoelmat, kirjastot, luennot, teatterit ja huvitukset. Kaupungeissa yksin, ja kaupungeissa asuu ainoastaan pieni osa ihmiskunnasta. Siis vain ne, jotka kaupunkiin tulvaavat, saavat kulttuurista nauttia, eivätkä edes niistä kaikki, sillä kaupunkien asukkaista on suuri osa ryysyköyhälistöä, joka ei ole tilaisuudessa ottamaan kulttuurielämään osaa. Muutamien etuoikeutettujen osaksi jää koko teidän sivistyksenne!“

Näin on Tolstoi sanonut ja hän on lisännyt: „te kehutte yhteiskuntienne hyvää järjestystä. No niin, katsokaa minkälaiset ovat olot viralliselta, järjestyksen kannalta katsottuna. Te olette järjestäneet „oikeudenkäytön“, te vedätte toisianne oikeuden eteen te tuomitsette toisianne, te vangitsette toisianne. Millä oikeudella kukaan teistä on tuomari? Kuka on hänet tehnyt toisten ihmisten tuomariksi? Kysykää niiltä, jotka istuvat tuomareina ja syyttävät ja rankaisevat toisia, ovatko he ilman syntiä, että voisivat toisia tuomita, niin heidän täytyy vastata: me olojen pakosta istumme täällä. Jos he tutkivat sydäntään, täytyy

heidän myöntää, ettei Jumala ole asettanut heitä tuomareiksi, sillä huonoiksi he tuntevat itsensä, viheliäisiksi ja rikkireivityksi, jopa usein huonommiksi kuin ne, joita he tuomitsevat. Ja katsokaa, sanoo Tolstoi, pappejanne ja opettajianne, niitä, jotka ovat asetetut teitä johtamaan siveellisesti, katsokaa, minkälaisia he ovat, mitä he opettavat! Valheita he opettavat, nenästä he vetävät toisia, pimeyteen he houkuttelevat, väärin he lapsia kasvattavat. Ylpeyttä ja tietämättömyyttä ylläpidettään ihmiskunnassa juuri oppilaitosten, kirkkojen ja yliopistojen avulla. Teidän pappinne ja opettajanne ovat palkatuuta ihmisiä, jotka levittävät tietämättömyyttä. Eivät he levitä tietoa Jumalasta, eivät he tiedä, mitä Jumala on, eivät osaa elää, niinkuin jumalallisen ihmisen tulee elää, vaan vaeltavat samanlaisessa pimeydessä kuin te kaikki. Sokea taluttaa sokeita! Ja katsokaa virkamiehiänne ylipäänsä, te sanotte että he puuhaavat yhteistä parasta, että he ovat välttämättömiä olemassa, ettei muuten olisi mitään järjestystä, sillä ihmiset olisivat yhtämittaa toistensa niskassa, yhtämittaa tappelussa ja riidassa. Niinkö? Mutta ajattelevatko sitten virkamiehenne muuta kuin omaa etuaan? Kansaa ja kansan parastako he ajattelevat, ihmiskunnan hyväksikö he työskentelevät? Mutta kuinka se olisi mahdollistakaan? Jokainen katsoo omaa etuaan, kaikki ovat yksityisiä ihmisiä, yksilöitä, joilla on omat personalliset harrastuksensa elämässä. Te olette vain järjestäneet olosuhteenne niin, että asetatte toisen valtaan ja mahtavuuteen, toisen käskyläiseksi ja alhaiseksi. Nekin, jotka ovat vallassa ja mahtavuudessa, ajattelevat vain personallista onnea ja etua, pyrkivät rikkauteen, valtaan, pyrkivät suurempaan onnellisuuteen ulkonaisesti. Ei niitä ole, jotka toisten parasta puuhaisivat. Ja minkätähden nämä muutamit sitten pysyvät vallassa, minkätähden te annatte heidän käskää teitä? Sentähden että heillä on takanaan sotajoukkoja, joita te pelkäätte, että he voivat kääntää kanunoiden suut teitä vastaan ja ampua teidät kuoliaaksi. Näin he voivat tehdä ja sentähden ovat teidän valtione, teidän olonne ja yhteiskuntanne vääryyttä, valhetta, onnettomuutta ja kärsimystä täynnä“.

Tällaisen kuvan antaa meille kaikissa kirjoituksissaan Leo Tolstoi, eikä hän sitä esitä teoretisesti, ei tuollaisena yleisenä asiana ainoastaan, vaan hän antaa sen näkyä elävänä todellisuutena, kuvaillaan kertomuksissaan ihmisten yksityistä elämää, kuinka kaikki ihmiset, jotka tässä yhteiskunnassa elävät, sitä enemmän kuta korkeammalla he ovat yhteiskunta-asteikolla, ovat raadeltuja sisässään, kuinka epätoivoisesti he etsivät rauhaa ja onnea ja vaikkapa unohdusta sielulleen. Hän tekee yhteiskunnallisesta kysymyksestä yksilöllisen ja asettaa sen jokaisen ihmisen eteen: kuinka sinä ratkaisit käytännöllisen, jokapäiväisen elämänkysymyksen?

Moni väittää, että Tolstoin antama kuva on liian räikeä, että se on liioteltu, etteivät olot ole semmoisia eivätkä ihmisetkään. Ei yhteiskunnissamme harjoteta ainoastaan vääryyttä, ei rikkaus aina ole ansiotonta eikä köyhyys syytöntä, eivät virkamiehet yksinomaan ajattele omaa etuaan, eivät koulut ja yliopistot ole tietämättömyyden levittäjiä j. n. e. j. n. e. — Tolstoin kuvaus on liian venäläinen sopiakseen yleismaailmalliseksi, Tolstoi iskee kiveen.

No niin, tämä väite pitää paikkansa, kun arvostelemme elämää ulkoapäin. Objektivisesti katsoen Tolstoin kuvaus on liioteltu. Mutta sen tarkoituksena ei olekaan olla mikään objektivisesti pätevä kuvaus ymmärryksen kannalta katsoen. Sen näkökohta on syvempi. Se arvostelee asioita „puhtaan järjen“, toisin sanoin ihmisrakkauden kannalta. Se on psykologinen ja subjektiivinen kuvaus. Sentähden kaikki eivät voi myöntää sitä todeksi. Ainoastaan ne myöntävät, jotka näkevät niinkuin Tolstoi.

Ja me tiedämme, että ne ihmiset, jossa on herännyt tämä näky, jotka ovat käyneet läpi sen herämyksen, josta Tolstoi alati puhuu, ne ovat huomanneet, että me kaikki oikeastaan olemme veljiä, että me elämme vihassa ja epäluulossa ja vääryydessä, sen sijaan että rakkauden pitäisi vallita meidän elämässämme. Me tiedämme myös että kun ihmiset läpikäyvät tämän kokemuksen, silloin todella he joutuvat ristiriitaan. Jos sellainen ihminen esim. on tekemisissä vankien kanssa, hän huomaa olevansa huonompi kuin ne, joita on käsketty vartioimaan tai tuomitsemaan. „Tuo rikksellinen on itse asiassa puhtaampi ja rehellisempi kuin minä, joka istun häntä tuomitsemassa, sillä vaikken ole tehnyt semmoista kuin hän, olen ajatellut pahaa, olen tahtonut pahaa, olen tuntenut pahaa. Ja niinkauan kuin ajattelen ja voin tuntea pahaa, en ole puhdas. Olisin puhtaampi, jos olisin rehellinen kuin tuo rikksentekijä, jos tekisin jotakin pahaa ja joutuisin kiinni. Nyt olen saastainen, nyt en ole täydellinen, en elä niinkuin veli, en ole hyvä ihminen.“ Ihminen, jossa omatunto on herännyt, jossa rakkaus on herännyt, hänessä on myös tuska herännyt. Tuska raatelee häntä sisäisesti, hän tuntee elävänsä valheessa. Hän tuntee ja näkee, että

koko hänen elämänsä on valhetta ja vääryyttä, hän tahtoi siitä pois, ja Tolstoin kuvaus on semmoiselle ihmiselle pätevä ja totuuden mukainen.

Nyt me tiedämme, että samalla kun Leo Tostoi on paljastanut heränneille ja ajatteleville tämän totuuden, samalla hän on myös paraimman ymmärryksensä, paraimman kokemuksensa mukaan koettanut näyttää heille tien pois tästä ristiriidasta. Hän on sanonut: „kun katsot elämääsi ja huomaat sen huonoksi, täytyy sinun se parantaa, ja kun näet, että koko elämä on ristiriitaista ja tuskallista ja vääriä ja syntistä, niin sinun tehtäväsi on siitä luopua“. Tolstoi on kaikella voimallaan, koko sielunsa tarmolla julistanut ja saarnannut: „meidän täytyy luopua, meidän täytyy luopua epäveljellisestä elämästämme! Jos olet rikas, luovu rikkaudestasi, jos olet ylhäisessä asemassa, luovu siitä. Jos teet huonoa työtä, jos sinulla on esim. paloviinatehdas, lakkauta se. Jos sinä olet opettaja tai pappi ja saarnaat valhetta, luovu toimestasi. Jos olet sotamies tai kenraali tai sotajoukon johtaja, luovu siitä; jos olet kuningas tai keisari, luovu siitä.“

„Mitä sitten pitää tehdä?“ kysyy ihminen, jonka omatunto on saatu väreilemään. „Mene kansan keskuuteen“, sanoo Tolstoi, „äläkä ajattele, että se on alaspäin menemistä, vaan ymmärrä että se on ylöspäin nousemista! Nouse ylös kansan luo, niiden yksinkertaisten ja rehellisten ihmisten luo, jotka tekevät todellista työtä, jotka käsillään tekevät sitä työtä, jota ilman ihmiskunta ei tule toimeen. Teillä on rautateita ja höyrylaivoja ja kaikenlaisia sivistyskeinoja, mutta ensimmäinen on kuitenkin, että maasta saatte ruokaa. Ruvetkaa siis viljelemään maata, ruvetkaa käsillänne tekemään työtä.“ Näin tiedämme, että Venäjän suuri profetta on saarnannut, ja hänen sanansa on epäilemättä paljon hyvää vaikuttanut, sillä se koskee asiain ytimeen. Hän on saanut monen ihmisen muuttamaan elämänsä, monen tuhannen ymmärtämään, miten on elämää arvosteltava, mitenkä työtä arvosteltava. Ja meidän täytyy teosofeina kysyä: onko Tolstoi tässä sanonut totuuden ja ratkaissut kysymyksen ainoalla mahdollisella tavalla? Mitenkä on sen asian laita teosofian kannalta? Teosofia on aikakausien kokemus. Se on viisaitten ihmisten kokemus juuri näissä asioissa, viisaitten ihmisten vastaus näihin samoihin kysymyksiin. Mikä jumalallinen viisaus se muuten olisikaan?

Millä tavalla sitten teosofia ratkaisee tämän kysymyksen? Mitä se sanoo, kun Tolstoi rehellisesti ja suoraan julistaa oppiansa yhteiskunnasta, oppiansa ihmiskunnan tehtävästä? Mitä sanoo teosofia? Se sanoo: Tolstoi puhuu oikein ja tähtää oikeaan, kun hän opettaa, että ihmisen elämä ei ole veljellistä ja että sen on tullava veljelliseksi. Mutta jos hän tekee siitä enemmän kuin ihanteen, kuin sellaisen ihanteen, jota kohti meidän on kuljettava, silloin hän erehtyy. Sillä nyt ei voi veljeyttä täydellisesti toteuttaa. Näin sanoo aikain viisaus, ja kuinka on elävien ihmisten laita? Mikä on Tolstoin oma kokemus? Hänen katkera kokemuksensa oli se, ettei hän voinut elää niinkuin olisi tahtonut. Vielä viimeisinä päivinään hän pakeni kotoaan, niin kauan se oli ollut hänen omallatunnollaan tuo tieto, että hän yhä eli ristiriidassa, vaikka oli koettanut irtautua, ettei hän vielä ollut saavuttanut sitä lopullista rauhaa, joka häämötti hänen silmissään. Ja sentähden haudan partaalla seisova jalo vanhus ajatteli: „nyt minä pakenen pois, ehkä silloin pääsen rauhaan. Ehkä silloin saan vapaasti tuntee olevani pieni, unohdettu, näkymätön Jumalan lapsi, kaikkien olentojen veli, joka en ole kenenkään yläpuolella enkä palveltavana.“ Tämä oli hänen sielunsa tuskanhuuto, sillä maine ja kunnia ja siitä johtuvat velvollisuudet lepäsivät raskaasti hänen hartioillaan. Kuinka on käsitetty väärin tätä tekoa, kun on arveltu, että Tolstoi sillä vielä kuolinhetkellään tahtoi herättää maailman huomiota. Mutta ken niin on arvellut, hän ei ole Tolstoita ymmärtänyt; ei ole samanlainen sydän asunut arvostelijassa kuin Tolstoissa. Tolstoin elämäntragedia oli se, ettei hän voinut elää niinkuin olisi tahtonut, ja sen kokemuksen voi jokainen ihminen tehdä, joka herää ja tahtoi todella luopua. Hän huomaa, ettei hän osaa. Ja miksikä ei? Onko se hänen itsekkäisyytensä takia? Ei se ole ainoastaan sen takia, tahi jos on, niin vasta viimeisessä sijassa. Mutta se on hänelle mahdotonta, ja miksikä? Juuri veljesrakkauden takia. Miksikä nim. hänen pitäisi luopua, miksikä muuttaa elämänsä? Rakkauden takia ja rakkauden nimessä, ja nyt hän huomaa, kun hän tahtoi muuttaa elämänsä, että hän rakkauden nimessä ja rakkauden edessä ei sitä voi, sillä hän tuntee sydämessään: mitä rakkautta se olisi, jos minä panisin suremaan ja kärsimään niitä ihmisiä, jotka ovat minua lähinnä ja jotka eivät minua ymmärrä? Mitä rakkautta se olisi, jos äkkiä väkivaltaisesti katkaisisin ne siteet, jotka sitovat minut siihen tilaan, missä olen? Mitä rakkautta se olisi, jos äkkiä yhdellä iskulla muuttaisin elämäni ja repisin rikki ne velvollisuuden siteet, mitkä olen päälleni ottanut? Tässä on ristiriitaa, tässä on „des Pudels Kern“. Me ihmiset olemme joutuneet tai joudumme elämän pyörteeseen, me saamme ja otamme päällemme velvollisuuksia ja huomaamme,

että olisi väärin äkkiä lyödä elämämme rikki, äkkiä katkaista siteet. Tuossa mies herää, ja hänellä on vaimo ja lapsia, ne eivät ymmärrä mitään. Pitääkö sen miehen silloin lähteä pois, niinkuin kerrotaan Jeesuksen sanoneen: „Joka rakastaa isäänsä tai äitiänsä enempi kuin minua, ei hän ole minulle sovelias.“ Pitääkö hänen jättää omaisensa, jotka häneen katsovat ylös ja häntä kunnioittavat ja joiden apu ja tuki hän on? Pitääkö hänen mennä kulkemaan suurta veljeysihannetta kohti, samalla sulkien pois veljeydestä ne, jotka ovat häntä lähinnä? Tai jos hän on sanokaamme vanginvartija, pitääkö hänen silloin astua pois siitä paikasta samalla tietäen, että toinen asetetaan hänen sijalleen, kun hän juuri voisi osottaa rakkautta niitä ihmisiä kohtaan, jotka vankilaan joutuvat, kun hän juuri heitä kohtaan yksilökohtaisesti voisi olla hyvä, käydä heidän luonaan, opettaa heitä, puhua heidän kanssaan, kertoa, mitä hänen sydämessään liikkuu? Pitäisikö hänen mennä pois johonkin metsään, yksinäiseen mökkiin asumaan, kukaties puutarhaa viljelemään? Toinen paha vartija voisi tulla hänen sijalleen, sellainen, joka ei ollenkaan ymmärtäisi vankeja, vaan kohtelisi heitä pahasti. Tuossa on ristiriita, ja pulmallinen. Kuinka nyt teosofia, jumalallinen viisaus selvittää ja ratkaisee tämän pulman? Se näyttää meille, että ainoastaan rakkaudella kaikki voitetaan, ainoastaan hyvällä. Me emme ole kutsutut yhtäkkiä tulemaan täydellisiksi, vaan me olemme kutsutut kulkemaan sitä tietä, joka vie veljeyteen. Teosofia näyttää meille, että meidän täytyy alottaa siitä kohdasta, missä olemme, se on jokapäiväisestä elämästämme; se tekee meidät nöyriksi ja pieniksi, se näyttää meille, että tie kulkee sisässä eikä ulkona. Aikain viisaus opettaa meille, että elämämme ei ole sattuma, vaan että meillä todella on siteitä ja velvollisuuksia, menneisyydessä luotuja. Koko nykyinen yhteiskuntamme on historiallisen kehityksen tulos eikä sitä voi kieltää. Jos yksi siitä luopuu, se kuitenkin pysyy, se ei äkkiä muutu, tämä elämä on sellainen kuin se on, ja siinä ei vallitse sattuma, vaan synn ja seurauksen laki. Kaikki tapahtumat johtuvat edellä käyneistä syistä; seuraukset ovat voitettavat, mutta niitä ei voi voittaa pakenemalla: ne voitetaan ainoastaan siten, että velvollisuudet täytetään. Tämä on karman oppi ja jälleensyntymisen oppi. Meidän tulee ymmärtää, että tie veljeyteen käy meidän sisästä, se alkaa meidän sisässämme, rakkauden pitää kasvaa meidän sisässämme. Meidän ei tarvitse ajatella, että koettaisimme muuttaa ulkonaista elämää, niinkauan kuin sisäinen minämme vielä on valmistumaton. Silloin joudumme ojasta allikkoon. Meidän täytyy muuttaa sisäinen minä, meidän tulee sisässämme muuttua ja kasvaa toisenlaiseksi ja sillä aikaa kuin kasvamme, meidän täytyy viimeiseen ropoon saakka täyttää ne velvollisuudet, mitkä olemme päällemme ottaneet. Ja silloin me huomaamme, että velvollisuutemme muuttuvat, ympäristömme muuttuu, asemamme muuttuu, ulkonainen elämä tottelee sisäisen elämän ääntä.

Näin todistaa aikojen viisaus, näin todistaa ihmisten kokemus, näin todistaa Tolstoinkin oma kokemus. Jos joku nuoruudesta saakka on valmis sisäisesti, että hän voi elää puhdasta veljeyselämää, silloin tietysti hän ei takerrukaan sellaisiin velvollisuuksiin, jotka häntä siitä estäisivät, mutta jos hän ei sitä ole, niin hän joutuu elämän pyörteeseen. Elämä kietoo hänet, hänen täytyy käydä elämän koulua. Ja kun hän herää, hänen pitää aukaista rauhallisesti kaikki solmut, irrottautua rakkaudessa ja rauhassa, muuttaa itsensä sisäisesti. Silloin ulkonainenkin muuttuu.

Yhden suuren totuuden painaa teosofia meidän mieleemme: elämä ei ole vain fyysillistä laatua, vaan elämä on todellinen myös näkymättömässä. Meidän tunteemme ja ajatuksemme ovat yhtä todellisia kuin tekemme. Jos ihminen, jonka sielu on ristiriidassa, kysyy itseltään, jos hän on esim. kuningas: „täytyisikö minun luopua tästä, jos olisin todellinen kuningas, jos olisin alamaisten isä, jos tahtoisin heidän parastaan, jos tuntisin, kuinka kannan heitä sydämessäni, kuinka tahdon elää heidän puolestaan ja heidän parasta ajatellen, jos kaikki voisivat minun puoleeni kääntyä, silloin kun heillä on kärsimyksiä, täytyisikö minun silloin luopua?“ Mitä me sanoisimme: tarvitsisiko sellaisen kuninkaan veljeyden nimessä luopua? Ei, sillä hän ei tuntisi ja me emme näkisi mitään ristiriitaa.

Tai jos hän tuomarina ollen tuntisi, että hän tietää totuuden ja oikeuden, että hän todella näkee, missä on väärä, ja todella on viisas tuomari, joka itse on puhdas ja jonka oma sydän ei kätke yhtään alhaista tekoa, jos hän sen tuntisi ja tietäisi, täytyisikö hänen silloin luopua asemastaan? Ei! hän tuntisi: minä olen oikeuden palvelija, minun puoleeni voivat ihmiset kääntyä silloin kun ovat ahdingossa.

Ja jos te väitätte: niitä kuninkaita ei ole, niitä tuomareita ei ole, niitä ihmisiä ei ole, niin aikain viisaus vastaa: mutta ihanne on! Ja kun on ihanne, niin voi todellisuus kasvaa ihanteen kaltaiseksi. Jos ei

semmoisia ihmisiä ole, on meidän tehtävämme niitä luoda. Me olemme ihmisinä sitä varten olemassa, että toteuttaisimme ja vetäisimme päivän valoon sen ihanteen, joka sisässämme piilee.

Aikain viisaus näyttää meille, että tunne ja ajatus on yhtä todellinen kun teko. Näkymätön maailma on yhtä todellinen kuin näkyväinen. Kun näkymättömässä puhdistumme, kun näkymättömässä tulemme ihanteen kaltaisiksi, kun ajatuksemme tulevat rehellisiksi ja totuudenmukaisiksi, silloin ulkonaiset tekomme myös sellaisiksi muuttuvat. Teosofia viittaa siihen suureen hengen lakiin, että ulkonainen elämä ei saa ihmissielua kietoa, sillä ihmissielu on luotu sen herraksi. Ei ole tarkoitus, että tämä elämä jäisi surun laaksoksi, vaan tarkoitus on, että se muuttuisi paratiisiksi. Ja se muuttuu paratiisiksi, mikäli ihmiset sisässään muuttuvat paratiisin kansalaisiksi. Jumalan valtakunta astuu alas maan päälle silloin, kun se ensin on astunut alas ihmisten sydämiin, kun he ovat puhdistuneet tunteissaan ja ajatuksissaan, niin että tahtovat ainoastaan hyvää, ainoastaan rakkautta, ja ajattelevat ainoastaan totuutta ja järkeä, sitä, mikä on kaikille yhteistä. Tämä on viisauden ikuinen keino. Me joudumme ristiriitaan, me lankeamme epäilykseen ja epätoivoon, jos uskomme, että ainoa todellisuus on tämä näkyväisyys, mutta kun me uskomme, että näkymättömyys on yhtä suuri todellisuus, että itse asiassa olemme näkymättömiä olentoja, henkisiä voimapattereita, silloin ymmärrämme, että elämän muutos on alkava sisästäpäin. Ja eikö totta? Me tiedämme toisistamme vain sen kautta että elämme toistemme sisällä. Emme tietäisi toisistamme mitään, jollei tajuntaamme aistimien ja aivojen kautta heijastuisi kuva toisistamme. Me elämme toistemme sisällä, ulkonainen elämä on harhaa, sillä oikeastaan kaikki on vain voimaa ja tajuntaa. Aine on ainoastaan tapa, millä tajunta ilmottaa itsensä toiselle tajunnalle. Olemme näkymättömiä, henkisiä olentoja, elämme henkisessä maailmankaikkeudessa, koko elämämme on tajuntaa ja henkeä. Ja kun heräämme henkisesti, muistakaamme, muistakaamme, että jumalat ensi kädessä kysyvät, mitä me ajattelemme ja mitä me tunnemme, sillä he tietävät, että niinkuin me ajattelemme ja tunnemme, niin me myös teemme. Sen jumalat tietävät, ja sen mukaan he meitä tuomitsevat. Sen Tolstoikin tiesi. En tällä ollenkaan ole tahtonut häntä moittia. Hän tiesi, että rakkaus sydämessä on ensimmäinen asia. Rakkaus asui hänen sisässään; ken hänet tapasi näkyväisessä tai näkymättömässä maailmassa, se näki, kuinka hän todella uhkui rakkautta, kuinka ihana hän oli ihmisenä, kuinka tulvillaan hänen sydämensä oli lempeyttä, ymmärtämystä ja myötätuntoa. Ei ristiriita Tolstoin elämässä rikkonut hänen sisällistä rauhaansa, ei se hänen onneaan särkenyt. Hän oli ymmärtänyt, että rakkaus on a ja o, ja hän kirjotti kerran muutamalle ystävälleen Englantiin: „jos tuo ruumiillinen työ ja kaikki mitä siihen kuuluu millään tavalla estäisi teitä rakastamasta ja elämästä rakkaudessa, silloin olkoon se kirottu, silloin älkää puhuko edes siitä, sillä eihän ruumiillinen työ ole ensimmäinen, vaan ensimmäinen on rakkaus.“ Kun rakkaus on sielussa, silloin muu tulee itsestään, silloin elämä järjestyy niin, että se tyydyttää omaatuntoamme.

Pekka Ervast.

(Tietäjä 1910 Joulukuu N:o 12, ss. 403-411)